

Жан-Франсоа Ришар, *Тачно у подне. Двадесет глобалних проблема, двадесет година да буду решени*, Слио, Београд 2008, 266 стр.

Књига *Тачно у подне* не представља само још једну у низу студија о глобализацији. На самом почетку, аутор указује да је већина публикација које се баве феноменом глобализације праћена претераним поједностављивањима и неадекватним, често погрешним интерпретацијама (изједначавање глобалних промена и неадекватног одговора на њих), којима се скреће пажња светске јавности са једног од најбитнијих изазова са којима се човечанство суочава: решавањем глобалних проблема. Сагласно томе, књига представља ауторов ургентан позив да се изврши редефинисање традиционалног приступа горућим проблемима планете.

Књигу сачињавају три одвојене, а опет међусобно повезане целине. Први део књиге дефинише контекст у којем се глобалне промене дешавају, други део настоји да документује њихов опсег и антиципиране последице, док у трећем делу аутор покушава да понуди другачији начин размишљања, неопходан за конципирање решења за глобалне проблеме.

У првом делу, симболичног назива *Није то глобализација, глупане*, аутор анализира деловање двеју великих сила (демографске експлозије и нове светске привреде), које ће током предстојећих двадесет година довести до промена огромних размера и учинити тај период турбулентнијим од било које епохе у прошлости. За разлику од демографске експлозије која за собом повлачи само потресе, нова светска привреда доноси и одређене могућности. Потпуно је промењен начин обављања друштвених и других послова, дошло је до трансформације категорија времена и простора, а најважнији фактори производње су знање и креативност. Ово је доба брзих и конкретних, оних који су добри у креирању мрежа, а суштину нове привреде чине услужне делатности. Ипак, из сила повећања броја становника и нове светске привреде избија до сада незабележена комплексност у проблемима друштва, економије, политике и екологије. Људски проблеми су све неодложнији, глобалнији и теже решиви, како у техничком, тако и у политичком смислу. Курс промена који формирају две силе у контрасту је са старом еволуцијом институција друштва. Институције се опиру текућим променама, јер иницијално нису ни креиране да одговоре на њих (посебно оне задужене за управљање

јавним сектором). Свет се несумњиво развија у правцу „сложене међузависности“ (Нај).

Други део књиге, *Тачно у подне – за двадесет горућих глобалних проблема*, који је свакако и централни, анализира двадесет горућих проблема који су глобални сами по себи и који би требало да буду решени пре истека рока од двадесет година. Аутор сматра да ће однос према њима одредити стање у којем ће се планета налазити током наредних генерација. Оно што ове проблеме квалификује као глобалне, јесте чињеница да не могу бити решени без глобалне колективне акције. Аутор класификује ове проблеме у три опште категорије: прву групу чине проблеми који се тичу заједничке планете и односе се на последице које превазилазе територију и физичка ограничења нашег животног простора, тј. то је оно што се често назива „глобалним општим добром“ (глобално загревање, изумирање врста, уништење екосистема, несташица пијаће воде...). У другој групи су проблеми који захтевају општу посвећеност и односе се на социјалне и економске проблеме од општег интереса. За њихово решење неопходна је критична маса коју могу да постигну само велике коалиције (мировне операције, спречавање сукоба, борба против сиромаштва, глобалне заразне болести...). Трећој групи проблема припадају они који захтевају глобални регулаторни приступ и односе се законске одредбе које би требало глобално усагласити (опорезивање за XXI век, биотехнолошка правила, правила трговине, заштита интелектуалних права...). Аутор, идентификујући сваки од појединачних проблема, истовремено указује на његов значај и предлаже мере за његово решавање.

У трећем, завршном делу књиге, *Размишљање наглас – нов приступ решавању глобалних проблема*, очекују се, сагласно ауторовом обећању с почетка књиге, конкретни предлози за приступање глобалним проблемима. Нажалост, предлози који су овде изнети чине се превише општим, неинвентивним и већ виђеним. Аутор истиче да се нова решења морају ослањати на два кључна предуслова, а то су: минимизирање сложене хијерархије чије се поштовање традиционално очекује приликом приступања решавању глобалних проблема и минимизирање времена стартавања и времена испоруке. Концепт који аутор сматра јединим могућим у условима сложене међузависности је концепт *децентрализованог управљања* који ће подразумевати креирање новог типа јавног простора путем мрежа за решавање глобалних проблема, при чему би оне имале стални, а не привремени карактер. Он даље наводи да мреже нису једини могући начин решавања глобалних проблема, већ да пут Г20 и пут нове дипломатије и проширени концепт моћи могу имати изузетно важну улогу. Ове алтернативе, нажалост, остају недовољно разрађене у књизи.

Књига представља добар приказ и анализу прилика у којима се свет тренутно налази, проблема са којима се суочава, као и иструмената

који су човечанству на располагању у решавању сложених противуречности. У условима хиперпродукције литературе која се бави феноменом глобализације, књига пружа један посве другачији и надасве освежавајући приступ глобалним променама којима је планета изложена и стога је најискреније препоручујем.